

Udskriftsdato: 15. december 2025

ISP nr 2004.758 (Gældende)

Inspektion af boenhederne Skovbo og Rhedersborg og dagbeskæftigelsen Skovbogård

Ministerium: Folketinget

Opfølgning / Opfølgning til

LOV nr 473 af 12/06/1996 18

Inspektion af boenhederne Skovbo og Rhedersborg og dagbeskæftigelsen Skovbogård

Resumé

Den 20. oktober 2004 inspicerede inspektionschefen og medarbejdere fra inspektionsafdelingen på ombudsmandens vegne boenhederne Skovbo og Rhedersborg og dagbeskæftigelsen Skovbogård i Rødekro, Sønderjyllands Amt. Boenhederne og dagbeskæftigelsen er for voksne med gennemgribende udviklingsforstyrrelser, herunder infatil autisme med psykiatrisk overbygning.

Vedrørende de bygningsmæssige forhold blev det om boenhedernes opholdsrum og de besigtigede lejligheder/værelser bl.a. udtalt at der overalt var pænt, rent og hyggeligt, når der bortses fra de særlige der er nødvendige af hensyn til enkelte beboere.

Inspektionen gav anledning til anmodning om oplysning om nærmere angivne forhold, bl.a. om hvorvidt boenhederne har retningslinier for udarbejdelse af handlingsplaner.

Under inspektionen blev der bl.a. givet udtryk for at boenhederne bør have en skriftlig formuleret rygepolitik for personalet. Inspektionschefen havde endvidere flere bemærkninger til beboernes muligheder for at ryge.

Inspektionschefen modtog under inspektionen efter anmodning registreringer og indberetninger af magtanvendelse for en nærmere angivet periode. Gennemgangen heraf gav anledning til over for Socialministeriet at rejse spørgsmålet om magtanvendelse i forhold til almindelig ”opdragelse”/husorden.

Inspektionen gav anledning til at henlede Socialministeriets opmærksomhed på at bekendtgørelsen om kvalitetsstandarder for § 92-tilbud ikke umiddelbart omfatter boliger der som Skovbo er opført efter almenboligloven.

Enkelte af inspektionsrapportens afsnit er ikke medtaget i denne gengivelse.

(J.nr. 2004-2917-062).

Den 15. februar 2005 afgav inspektionschefen på ombudsmandens vegne følgende rapport til Sønderjyllands Amt og Område Midt Bo og Beskæftigelse:

”1. Indledning

Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter § 18 i loven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget om ombudsmandsloven er det forudsat at der vil ske ”en vis forøgelse af inspektionsvirksomheden i forhold til det kommunale område, især af psykiatriske hospitaler og andre institutioner for mentalt handicappede”.

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 20. oktober 2004 inspektion af Område Midt Bo og Beskæftigelse som bl.a. består af boenheden Skovbo, boenheden Rhedersborg og dagbeskæftigelsen Skovbogård. Område Midt Bo og Beskæftigelse består endvidere af Værkstedet Kilen som ikke blev inspiceret.

Til stede under inspektionen var fra bostedet blandt andre områdeleder (...). Der deltog endvidere tre repræsentanter fra Sønderjyllands Amt, Uddannelses- og Socialforvaltningen.

Inspektionen bestod af en indledende og en afsluttende samtale med boenhedernes ledelse og medarbejderrepræsentanter samt repræsentanterne fra amtet, rundvisning på boenheden Skovbo, boenheden Rhedersborg og dagbeskæftigelsen Skovbogård og personlig samtale med forældre til to af beboerne der havde ønsket en samtale. Disse forældre er medlemmer af Område Midts kontaktråd.

Samtalerne med forældrene vedrørte hovedsagelig deres børns personlige forhold. De to forældre var generelt set meget tilfredse med forholdene på Skovbo. Det var deres indtryk at personalet er meget lydhøre og imødekommende over for forældrenes ønsker. De var endvidere meget tilfredse med at personalet på boenhederne ønsker at inddrage forældrene i deres arbejde med beboerne, og endelig oplevede de at ønsker fra forældrene bliver positivt modtaget af boenhedernes personale. Efter aftale med en forælder videregav jeg bl.a. forældrerens ønske om at boenheden skal reagere hurtigere i situationer hvor handleplanen af den ene eller anden grund ikke kan følges. Forælderen ønskede således at handleplanen hurtigt skulle revideres efter den aktuelle situation. Ledelsen udviste forståelse for problemet og tilkendegav at ville tage problemet op til nærmere overvejelse.

I forbindelse med inspektionen anmodede jeg om udlån af bostedets skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse i 2004 i henhold til afsnit V, kapitel 21, i lovekendtgørelse nr. 708 af 29. juni 2004 om social service (serviceloven) og bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service – dog maks. 10 sager.

Jeg modtog 10 indberetninger for perioden fra den 5. september 2004 til den 9. oktober 2004. Indberetningerne vedrørte tre forskellige beboere.

Efter anmodning modtog jeg endvidere kopi af handleplaner udarbejdet for fire af bostedets beboere i henhold til lov om social service § 111.

Forud for inspektionen havde jeg modtaget forskelligt materiale vedrørende Skovbo, Rhedersborg og Skovbogård. Jeg havde bl.a. modtaget Sønderjyllands Amts tilsynsrapport af 1. september 2004, amtets notat af 26. februar 2003 vedrørende varetagelsen af tilsynet med amtets sociale tilbud, amtets redegørelse for 2003 vedrørende indgreb i selvbestemmelsesretten, amtets nye retningslinjer (som trådte i kraft den 2. november 2004) for magtanvendelse mv. i de amtslige bo- og dagtilbud (udvalgsbeslutning, to pjecer og følgebrev) og amtets beslutning af 6. september 2004 om opførelse af 12 nye boliger på Rhedersborg.

Jeg havde endvidere modtaget forretningsorden og medlemsliste for MED-udvalget i Område Midt Bo og Beskæftigelse, personaleoversigter 2003 for Skovbo og Rhedersborg samt en amtsrådsbeslutning af 7. juni 2004, bl.a. om kontaktrådsstruktur.

Efter inspektionen modtog jeg med brev af 26. oktober 2004 Sønderjyllands Amts tilsynsmanual. I brev af 1. november 2004 redegjorde amtet for opfølgningen på tilsyn, og den 15. november 2004 modtog jeg fra amtet bl.a. eksempler på amtets tilbagemeldinger på magtanvendelser.

I brev af 27. oktober 2004 og e-mail af 29. oktober 2004 fremkom Skovbo med oplysninger om antal medarbejdere og personalesammensætningen både for så vidt angår Skovbo, Rhedersborg og Skovbogård.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Område Midt Bo og Beskæftigelse og Sønderjyllands Amt med mulighed for at fremsætte bemærkninger om faktiske forhold. Bostedet og amtet har i et fælles brev af 18. januar 2005 fremsat nogle bemærkninger som er indarbejdet i denne rapport.

2. Generelt om boenhederne Skovbo og Rhedersborg

Skovbo og Rhedersborg er boenheder under Sønderjyllands Amt for voksne med gennemgribende udviklingsforstyrrelser, herunder infantil autisme med psykiatrisk overbygning.

Boenheden Skovbo består af 18 boliger, der er opført efter § 105, stk. 2, i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger mv. Amtets hjælp til beboerne i de 18 almenboliger ydes efter lov om social service § 81, stk. 1. Boligerne er fordelt på tre enheder med hver seks boliger. Hver beboer har en

lejlighed som består af to rum med tekøkken og et badeværelse. Herudover er der et fællesareal i hver af enhederne.

Boenheden Rhedersborg er oprettet efter lov om social service § 92 og har p.t. plads til otte personer. Efter en kommende nybygning som den 6. september 2004 blev bevilget af amtsrådet i Sønderjyllands Amt, vil pladsantallet på Rhedersborg blive forøget med fire således at der bliver plads til i alt 12 beboere. Efter nybygningen vil beboerne på Rhedersborg også få hver to rum med tekøkken og badeværelse. Herudover vil der være fællesarealer.

Optageområdet for Skovbo og Rhedersborg er Sønderjyllands Amt, og amtet visiterer som udgangspunkt alene personer med samme type problemer til de to boenheder. Der er til dels tale om fleksible pladser i den forstand at amtet i enkelte tilfælde kan visitere unge mellem 15 og 18 år som så kan blive boende efter det fyldte 18. år. Dette gøres i de tilfælde hvor den unge på den måde kan undgå et skift mellem to bosteder.

På inspektionstidspunktet fordelte beboerne på Skovbo og Rhedersborg sig aldersmæssigt mellem 18 og 44 år. Alle beboerne har varigt nedsat psykisk funktionsevne og i meget stort omfang behov for individuel hjælp til de almindelige daglige funktioner.

Alle beboere på Skovbo og Rhedersborg er i hverdagens beskæftiget på dagbeskæftigelsen Skovbogård. En enkelt beboer er dog beskæftiget i Værkstedet Kilen.

Under inspektionen blev fællesarealer, nogle af beboernes værelser/lejligheder og enkelte af personalets faciliteter på henholdsvis Skovbo, Rhedersborg og Skovbogård besigtiget.

Skovbo er i 2004 normeret til 33 fuldtidsstillinger der efter det oplyste dækker over 65 medarbejdere; heraf er 21 ansat som timelønnede/vikarer uden fast timetal, tre er ansat i fleksjob og to er lønnede pædagogstuderende. Rhedersborg er normeret til 13 fuldtidsstillinger der efter det oplyste dækker over 24 medarbejdere. Heraf er 14 ansat som timelønnede/vikarer uden fast timetal, og en er lønnet pædagogstuderende. Personalet på boenhederne udgøres overvejende af pædagoger, men også enkelte social- og sundhedsassistenter er ansat. Blandt de øvrige ansatte er, ud over områdelederen, en pedel, tre kontorassistenter (heraf én på en specialordning) og fem husassistenter (heraf én på en specialordning). På Skovbogård er der i alt ansat 22 medarbejdere, heraf er syv ansat som timelønnede/vikarer uden fast timetal og én er ansat i fleksjob. Der er et vikarkorps tilknyttet hver afdeling idet bostedet lægger stor vægt på at vikarerne kender hver enkelt beboer, og omvendt. Vikarkorpset består i høj grad af tidligere praktikanter fra pædagogseminariet i Aabenraa.

3. Bygningsmæssige forhold mv.

Område Midt Bo og Beskæftigelse består som nævnt bl.a. af to boenheder, Skovbo i Rødekro og Rhedersborg lidt uden for Rødekro. Boenhederne har i alt plads til 26 beboere.

Under rundgangen havde jeg lejlighed til at se Skovbos og Rhedersborgs fællesarealer, nogle af beboernes værelser og enkelte af personalets faciliteter. Alle beboerne på nær én var på det tidspunkt i dagbeskæftigelse, og værelserne var således tomme under rundgangen.

Jeg havde endvidere lejlighed til at se to af dagbeskæftigelsen Skovbogårds værksteder. Jeg vil dog ikke i rapporten komme ind på de bygningsmæssige forhold mv. for denne del af Område Midt Bo og Beskæftigelse.

3.1. Bygninger

Skovbo ligger i et villakvarter med grønne omgivelser, og Rhedersborg ligger lidt ude på landet – dog med andre huse i nærheden.

Skovbo har til huse i et nybygget hus i et plan. Der er tre afdelinger: 54, 56 og 58, hvortil der er adgang fra administrationsområdet midt i bygningen. Hver afdeling har plads til seks beboere. Beboerne på Skovbo har hver en lejlighed på ca. 40 m² med eget bad og toilet. Der er tale om nybyggede almennyttige

boliger som beboerne lejer. Boligerne er tegnet og indrettet efter de nuværende beboeres behov. Det blev oplyst at de bedre fysiske rammer har mindsket volden på bostedet.

Rhedersborg består af to bygninger: en hovedbygning i to etager og en tilbygning der kaldes stalden. I hovedbygningens stueetage bor seks beboere på mindre værelser med fælles bad og toilet. I tilbygningen bor to beboere på værelser med eget bad og toilet. På 1. sal i hovedbygningen er der forskellige personalefaciliteter, bl.a. mødelokale.

Det er planen at bygge 12 nye boliger på Rhedersborg. Der er således tale om en udvidelse på fire pladser. Hovedbygningen bliver stående som administrationsbygning, mens de øvrige bygninger på grunden skal rives ned. Det er dog ledelsens håb at den nyindrettede del, tilbygningen, ikke rives ned. På grund af planerne om nedrivning blev Rhedersborg kun besøgt kort.

3.2. Fællesarealer

3.2.1. Skovbo

Skovbos tre afdelinger har hver to opholdsrum. Det ene rum fungerer hovedsageligt som spisestue med et eller to spiseborde med stole, men har også en enkelt sofagrube eller lænestole, musikanlæg og/eller tv. Der er hyggeligt indrettet med billeder på væggene, pottedplanter og lignende. I spisestuen på afdeling 56 hænger en stor rund kurvestol fra en kæde i loftet til brug for en af beboerne. På afdeling 58 er der en metalplade på gulvet ved spisebordet hvor afdelingens ryger sidder for at undgå brændemærker i gulvet (som overalt er linoleum).

Det andet opholdsrum er en dagligstue med flere sofagrupper, lænestole og tv. Der er grønne planter og udsmykning med billeder på væggene. Også i dagligstuen på afdeling 58 er der en metalplade på gulvet under rygerens plads.

Rummene er store, og der er god plads omkring møblerne. Rummene er enkelt indrettet uden overflødige møbler og nips. Dette er af hensyn til beboerne som har brug for enkle rammer og kontinuitet. Af samme grund er for eksempel de fleste grønne planter ens.

Overalt i fællesarealerne var der rent og ryddeligt, og der virkede hyggeligt og imødekommende.

3.2.2. Rhedersborg

I Rhedersborgs tilbygning, ”stalden”, er der ét fællesrum, en kombineret spise-/dagligstue med åbent køkken som deles af de to beboere i tilbygningen. Der er spisebord, en lille sofagrube, tv og grønne planter.

Også her var der rent og pænt.

Rhedersborgs hovedbygning har to opholdsrum; en spisestue med to spiseborde og en dagligstue med en sofagrube, en siddegrube med lænestole og et spisebord. Der er ligeledes tv og grønne planter.

Der var rent og pænt, men man mærkede at hovedbygningen er ældre end tilbygningen og Skovbo. Møblerne er til dels umage og af lidt ældre dato, men velholdte. Der er ikke så god plads som på Skovbo, og opholdsrummene fremstod ikke helt så hyggelige.

3.3. Beboernes værelser/lejligheder

3.3.1. Skovbo

På Skovbo er der adgang til beboernes lejligheder fra opholdsrummene. Dette betyder at afdelingerne i højere grad ligner et ”almindeligt hus” end en institution. Lejlighederne er som nævnt ca. 40 m² og har eget bad og toilet samt en lille køkkenniche med vask og køleskab. Stuen og soveværelset er adskilt med en skabsvæg. Fra stuen er udgang til en terrasse med krukker og havemøbler som tages ind om vinteren.

Beboerne har selv købt møblerne i lejlighederne. Lejlighederne er således forskelligt indrettet, men beboerne i de lejligheder som blev besøgt under inspektionen, har alle (på nær én) spisebord, sofa og sofabord i stuen og seng i soveværelset. Nogle af lejlighederne er meget enkelt indrettede, andre meget personligt med mange planter, billeder, lamper, nips og lignende. Lejlighed D på afdeling 56 er for

eksempel indrettet med en stor hjørnesofa, dobbeltseng og gulvtæppe idet beboeren forbinder disse ting med det at bo i lejlighed – i modsætning til et værelse. Lejlighederne er malet i lyse og klare farver.

De fleste soveværelser har almindelige senge, men de er forberedt til at rumme en hospitalsseng. Således kan skabsvæggen flyttes så der bliver mere plads i soveværelset. Ligeledes er lofterne forberedt til at der kan installeres lifte/kraner hvis dette skulle blive nødvendigt.

Nogle beboere har en eller flere hylder med kurve med såkaldte ”konkreter” – ting som den pågældende beboer associerer med en bestemt aktivitet. Kurvene ordnes hver dag så de passer til de ting beboeren skal den dag. Kurvene med konkreter og piktogrammer på vægge og skabe bruges som den primære kommunikationsform mellem personale og beboere.

På alle tre afdelinger findes en skærmet lejlighed der er adskilt fra dagligstuen ved et gennemgangsrum med en ekstra dør der kan lukkes efter behov. De skærmede lejligheder er beregnet til særligt støjende beboere eller beboere med et særligt behov.

Den skærmede lejlighed på afdeling 56 (lejlighed F) blev besøgt. Den bebos af en ung mand der har behov for meget enkle rammer. Stuen indeholder således kun en lænestol og et lille bord der er boltet fast i gulvet. Også sengen er boltet fast. Ud over en tavle med piktogrammer er der ingen udsmykning i rummet, hverken planter, billeder eller gardiner. Vinduerne i denne lejlighed er lavet af panserglas, og der er installeret et udvendigt rullegardin. Den nederste del af vinduerne er matteret for at beboeren ikke bliver forstyrret af personer der går forbi hans vindue. Håndtagene på køkkenlågerne er taget af, og beboeren har revet lågerne på skabsvæggen af. Også toilettet er særligt indrettet, jf. nedenfor. Der er installeret et særligt kaldeanlæg som reagerer når beboeren råber højere end et vist lydniveau.

Lejlighed E på afdeling 54 er indrettet med et særligt lyddæmpende loft og lyddæmpning under døren. Dette skyldes at beboeren skriger meget hvilket nu er tilladt på værelset. Der er – efter aftale med brandvæsenet – ingen brandalarm i denne lejlighed. Det skyldes at den pågældende beboer når han ser sit snit til det, afmonterer alarmer og derved udløser brandalarm.

Der er opsat ringeklokker ved døren til alle lejligheder. Ikke alle klokkerne er i funktion, da nogle af beboerne ringer på for sjov. Det blev oplyst at personalet altid banker eller ringer på døren før de går ind.

Der er separate el-, vand- og varmemålere for hver lejlighed således at den enkelte beboer kun betaler for sit forbrug. Herudover betaler alle beboerne for en andel af fællesarealerne.

Der var rent og pænt i lejlighederne som alle fremstod meget hyggelige når der bortses fra de særlige indretninger der er nødvendige af hensyn til enkelte beboere.

3.3.2. Rhedersborg

På Rhedersborg har beboerne som nævnt værelser i stedet for lejligheder. I tilbygningen er der to værelser på ca. 15 m² med eget bad og toilet, jf. nedenfor. Det ene værelse (til højre for stuen) er meget sparsomt indrettet med en seng, et bord og en stol samt nogle kurve. Der er ingen udsmykning. To af væggene er beklædt med træplader hvilket – i kombination med de små vinduer – gør værelset meget mørkt. Det blev oplyst at beboeren selv ødelagde sine ting hvilket var årsag til indretningen, jf. også nedenfor om bad og toilet.

Det andet værelse (til venstre for stuen) er med et skab delt op i sove- og opholdsafdeling så værelset fremstår som en lille lejlighed. Der er bl.a. seng, sofa, tv og plakater på væggene.

I hovedbygningen har beboerne lidt mindre værelser, ca. 12 m². Der er bl.a. seng, små borde, stole, reol og kommode. Nogle af værelserne har en trekantet karnap med vinduer fra gulv til loft hvilket giver et godt lys. Værelserne er meget personligt indrettede med billeder, indrammede fotos, gardiner og nips.

Et af værelserne er meget sparsomt indrettet. Der er to madrasser på gulvet, to borde og enkelte hylder. Der er ingen udsmykning. Indretningen skyldes at beboeren piller i alt – herunder træværk og vægge. Der var flere steder huller i væggen hvor beboeren havde piller pudset af.

Værelserne – bortset fra de først- og sidstnævnte – fremstod meget hyggelige, og der var rent og pænt.

3.4. Toiletter/baderum

3.4.1. Skovbo

Som nævnt er der bad og toilet i hver lejlighed. Badeværelserne er store, og dørene åbner udad. Grunden til dette er primært at der på denne måde er skabt en flugtmulighed for medarbejderne. Ud over en bruseniche med forhæng, toilet, håndvask og spejl er der vaskemaskine og tørretumbler på alle badeværelserne.

På badeværelset i den skærmede lejlighed på afdeling 56 er der et metaltoilet idet beboeren har fjernet porcelænstoiletet. Også badeforhænget er fjernet.

På badeværelset i lejlighed E på afdeling 54 mangler badeforhænget og slangen til bruseren idet beboeren piller alting fra hinanden. Af denne grund er også vandhanen i køkkenet afmonteret.

Ved administrationsområdet er der et stort handicapegnet badeværelse til brug for alle Skovbos beboere. Der er et badekar med dyser. Der er også dyser i gulvet hvorfra vandet sprøjter lodret op i luften. Det blev oplyst at nogle af beboerne nyder at lege med vand.

Badeværelserne der er rimeligt nye, var alle rene og pæne.

3.4.2. Rhedersborg

De to værelser i tilbygningen har som nævnt eget badeværelse. Der er tale om store nyistandsatte badeværelser indrettet som badeværelserne på Skovbo, dog uden vaskemaskine og tørretumbler.

I det badeværelse der hører til værelset til højre, er næsten alt fjernet af beboeren. Der er hverken dør, toiletbræt, vask, armaturer eller lamper. Det blev oplyst at badeværelset havde set sådan ud siden sommeren 2003, og at beboeren går i bad i hovedbygningen. Badeværelset vil efter det oplyste blive indrettet på ny når beboeren er klar til det.

Beboerne i hovedbygningen har ikke egne badeværelser. Ud over et badeværelse med dyser i badekarret blev badeværelserne i hovedbygningen ikke besigtiget.

3.5. Køkken

Der er et rummeligt åbent køkken holdt i lyse farver i forbindelse med spisestuen på hver afdeling på både Skovbo og Rhedersborg. Køkkenerne har alle moderne faciliteter som for eksempel opvaskemaskine og mikroovn. På skabslågerne og skufferne er der piktogrammer der illustrerer indholdet. På Skovbos tre afdelinger er der et hæve-sænkebord med vægge omkring der fungerer som ”skyklapper”, hvilket giver beboerne ro til at koncentrere sig når de er i køkkenet.

Personalet står for madlavningen, og de beboere der er i stand til det, hjælper til.

På Skovbo har beboerne som nævnt også en lille køkkenniche med køleskab og vask i deres lejligheder.

Alle køkkenerne der er nye var pæne og rene.

3.6. Aktivitetsrum

På Rhedersborg er der et motionsrum med mange forskellige redskaber/maskiner. På væggen ved hver maskine hænger en instruktion til den pågældende maskine. Det blev oplyst at rummet bruges en gang om ugen.

Der er endvidere et massagerum med en briks.

Det blev oplyst at der på Skovbo er et rum med et kuglebad. Dette rum blev dog ikke besigtiget.

3.7. Udendørsarealer

Skovbos udendørsarealer udgøres af græsplæner og terrasser mellem de tre afdelinger. Der er træer og legeredskaber i form af en gynge og en trampolin. Der er ligeledes en stor grill, borde og bænke. Ud for hver lejlighed er der som nævnt en lille flisebelagt terrasse hvor der står havemøbler og krukker om sommeren. Terrasserne er afskærmet fra hinanden med et hegn.

For at forhindre beboerne i at gå ind til naboerne i villakvarteret er der etableret en jordvold der fungerer som et hegn.

Skovbos udendørsarealer fremstod meget flotte og bar præg af at være nyanlagte.

Rhedersborgs udendørsarealer blev kun ganske kort besigtiget. Der er installeret et klokkespil i træerne og opsat en basketballkurv.

3.8. Øvrigt

På Skovbo blev et personalerum til nattevagterne med bl.a. lænestole og tv besigtiget. Det blev oplyst at arbejdstilsynet kræver at der altid er to nattevagter til stede. I princippet kunne den ene godt være en sovende nattevagt. Hvis der er behov for tre, kaldes en ekstra ind.

4. Beboerne

4.1. Funktionsniveau

Boenhederne Skovbo og Rhedersborg er botilbud hvis målgruppe primært er voksne med gennemgribende udviklingsforstyrrelser, herunder infantil autisme med psykiatrisk overbygning. Beboerne har behov for omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner, pleje, omsorg og/eller behandling, jf. lov om social service § 92, stk. 1. Beboernes mentale udvikling er på niveau med små børns.

Beboernes funktionsniveau er forskelligt, men fælles for beboerne er at de ikke er i stand til at klare sig selv, herunder at bo alene.

De fleste af beboerne har ikke noget egentligt sprog, og mange af dem har ingen sociale kompetencer. De fleste af beboerne er tillige ikke i stand til at tage egentlige beslutninger vedrørende deres eget liv. På Skovbo, Rhedersborg og Skovbogård bruger man forskellige kommunikationssystemer i forhold til beboerne/brugerne. Der kan for eksempel være tale om anvendelse af ”social stories”, piktogrammer eller konkrete. Personalet forsøger at skabe en stor forudsigelighed og struktur i hverdagen, hvilket mindsker volden og den enkeltes utryghed. Personalet anvender pædagogiske metoder hvor der er struktur, forudsigelig- og genkendelighed.

4.2. Medicin, læge mv.

...

4.3. Arbejde og fritid

Som allerede nævnt er alle beboere på Skovbo og Rhedersborg i hverdagene beskæftiget på dagbeskæftigelsen Skovbogård. En enkelt beboer er dog beskæftiget på Værkstedet Kilen. Skovbogård beskæftiger 27 brugere, heraf to som ikke kommer fra Skovbo og Rhedersborg.

Jeg har som nævnt ikke inspiceret Værkstedet Kilen. Derfor vil rapportdelen om beboernes arbejde alene vedrøre Skovbogård.

Skovbogård er en dagbeskæftigelse med tilbud for mennesker med infantil autisme. Tilbuddet er oprettet efter en kombination af §§ 87 og 88 i serviceloven. Beboerne benytter dagtilbuddet alle hverdage fra kl. 9 (mandag fra kl. 10) til kl. 15.30 (fredag til kl. 14.30). Skovbogård er delt op i fire værksteder. To af disse værksteder beskæftiger hver otte brugere, og de to andre værksteder beskæftiger hver seks brugere.

Under inspektionen blev det oplyst at der på Skovbogård er et fast personale, hvilket medfører en høj grad af tryghed for brugerne. Personalet kan således bedre følge op på for eksempel konflikter fra dagen før. Skovbogård tilstræber at brugernes dagligdag er meget struktureret og individuelt tilpasset. Personalet sætter fokus på det som hver bruger kan i forvejen, og det som vedkommende kan lære, og arbejder derefter målrettet med at øge brugerens færdigheder og selvstændighed.

Brugerne får en arbejdsdusør på 700 kr. pr. måned. Denne dusør er principielt en motivation, men ingen af beboerne kan motiveres på denne måde. Personalet ser i stedet dagbeskæftigelsen som en del af brugernes struktur/system i dagligdagen.

Brugerne på Skovbogård aktiveres som nævnt i fire forskellige værksteder. Der er et køkkenværksted, et kreativt værksted, et tekstilværksted og et kasseværksted. Aktiviteterne er bl.a. madlavning, opvask, dækning af borde, samling af tagskruer, rytme- og musikaktiviteter, syning af små ting, for eksempel hagesmække, og brændeproduktion.

Skovbogård giver også brugerne tilbud om motion. Således har brugerne mulighed for at gå til ridning, svømning og gymnastik. Herudover er der også gåture indlagt i programmet for nogle af brugerne. For så vidt angår deltagelse i ridning og gymnastik er det beboerne selv der betaler herfor.

Som det fremgår ovenfor under punkt 3.6., råder Skovbo over et aktivitetsrum med et kuglebad. I et fællesbaderum er der et spabadekar, og i gulvet i dette baderum er der indbygget dyser således at beboerne har mulighed for at lege med vand. I fællesarealet i afdeling nr. 56 er der ophængt en stor kurveyngel, og i haven ved Skovbo er der en stor trampolin og en gynge. På Rhedersborg er der i træerne ophængt et stort klokkespil, og der er endvidere opsat en basketballkurv udenfor. Indenfor er der et spabadekar, et massagerum og et meget veludstyret træningsrum.

Beboerne spiser sammen afdelingsvis, men de har også mulighed for at spise i deres egne lejligheder. Dette er for nogle af beboerne bedre end at spise sammen med en stor gruppe. Det er, som nævnt under punkt 3.5., personalet der laver maden, og de beboere der er i stand til det, hjælper til.

I forbindelse med inspektionen spiste jeg og mine medarbejdere et måltid svarende til det som brugerne på Skovbogård fik den pågældende dag.

Skovbo og Rhedersborg råder hver over to busser til transport af beboerne. I disse busser transporteres beboerne hver dag til Skovbogård og Værkstedet Kilen. Herudover bruges busserne til transport til ridning, svømning mv. samt til ferie og udflugter.

Alle beboere uanset funktionsdygtighed får tilbud om mindst én årlig ferierejse. Beboerne på Rhedersborg får dog færre valgmuligheder end beboerne på Skovbo idet der er færre beboere på Rhedersborg. Som eksempler på ferietyper som beboerne har været på, kan nævnes: Cykeltur, charterferie, tur med præievogn og skiferie i Norge i Røde Kors-hyttelejr. På hver ferie deltager mindst to beboere, og der er én ansat fra bostedet med pr. beboer. Forældrene til beboerne har også mulighed for at deltage i ferierne. Da beboerne ikke er i stand til at vælge ferieform, er det personalet der vælger den ferieform de tror, egner sig til hver enkelt beboer. Hvis en form for ferie går godt, og personalet får indtryk af at beboeren er glad for ferieformen, gentager man succesen en anden gang.

Jeg forstod på ledelsen at der for tiden er overvejelser på Rhedersborg om muligheden for at tilbyde flere former for ferie – måske allerede inden færdiggørelsen af nybyggeriet hvor antallet af beboere forøges med fire. Jeg beder Skovbo, herunder Rhedersborg, om at underrette mig om hvad de igangværende overvejelser munder ud i.

Beboerne betaler selv for deres egen ferie og for personalets billetter mv. i forbindelse med ferien. Feriebudgetterne gennemgås ved revision i bostedet.

Under den afsluttende samtale med ledelsen fik jeg fra repræsentanterne fra Sønderjyllands Amt oplyst at amtet ikke har en rabataftale hos de rejseselskaber amtet sædvanligvis benytter. Jeg foreslog at en sådan aftale bliver etableret. Udover at stille dette forslag, foretager jeg mig ikke noget vedrørende dette spørgsmål.

4.4. Beboernes økonomiske forhold

...

4.5. Ledsageordning

Efter lov om social service § 78, stk. 1, yder kommunen 15 timers ledsagelse om måneden til personer under 67 år der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Efter lov om social service § 81 er det amtet der yder sådan hjælp til personer der har

ophold i boformer efter lovens §§ 92-94 eller i boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger mv., såfremt boligen er oprettet af eller efter aftale med amtet. Ledsageordningen gælder for personer mellem 18 og 67 år, og der er mulighed for at opspare timer inden for en periode på seks måneder. Timer der er opsparet, men ikke forbrugt, bortfalder efter seks måneder.

Jeg beder Skovbo og Rhedersborg om at oplyse hvor mange – om nogen – beboere der gør brug af denne ordning, og om hvorvidt ledsagelse sker med personale udefra.

4.6. Hjælpemidler

...

4.7. Rygepolitik

Det blev under inspektionen oplyst at kun en af beboerne ryger. Denne beboer får lov til at ryge alle de cigarer han ønsker, men kun på særligt afgrænsede områder, herunder i hans egen lejlighed, på hans plads ved spisebordet og i en bestemt lænestol i stuesektionen af afdelingens fællesrum. Under pladsen ved spisebordet og under lænestolen er der som nævnt ovenfor lagt store metalplader på gulvet for at undgå brændemærker i gulvbelægningen.

Jeg fik indtryk af at den pågældendes rygning alene er begrænset til særlige områder fordi man – ved at pågældende er placeret på metalpladerne – kan undgå brændemærker i gulvet, og ikke for at undgå at andre beboere og personalet generes af cigarrøgen.

Ledelsen gav udtryk for at Skovbo og Rhedersborg i det tilfælde at der var flere rygere blandt beboerne, vil udarbejde nogle strukturer og systemer med henblik på at lære beboerne at ryge mindre og kun på bestemte områder.

For så vidt angår personalets rygning blev det under inspektionen oplyst at Område Midt Bo og Beskæftigelse ikke har en fælles rygepolitik for boenhederne, til trods for at personalet ryger meget. Det blev oplyst at hver afdeling vedtager sin egen politik på området. Disse lokale rygepolitikker indebærer at personalet kun må ryge i bestemte områder. Ledelsen oplyste imidlertid at der kan være problemer med at overholde disse forskellige rygepolitikker fordi der ikke er pauser i vagten mellem kl. 14 og kl. 22. Personalet kan derfor ikke gå til et bestemt rum for at ryge, men er nødt til at opholde sig hos beboerne.

Som jeg gav udtryk for under inspektionen, er det efter min opfattelse ikke nødvendigvis sådan at beboerne skal have lov til at ryge hvor de ønsker det. Ved en vurdering af om en sådan løsning er rimelig, er der navnlig et hensyn at tage til de beboere der ikke ryger, idet bostedet også er deres hjem. På bostedets fællesarealer er der efter min opfattelse ikke noget til hinder for at det er bostedet der fastsætter en rygepolitik. En sådan politik kan for eksempel indebære at der ikke må ryges på gangarealer, at rygning kun foregår i en del af opholdsrummet (eventuelt med røgfri tidspunkter), eller at opholdsrummet udstyres med tilstrækkelig udluftning. Jeg beder bostedet om at oplyse mig om hvad mine bemærkninger giver anledning til.

Som jeg gav udtryk for på det afsluttende møde med ledelsen, mener jeg også at Skovbo og Rhedersborg bør have en skriftlig formuleret rygepolitik for personalet. Jeg beder bostedet om at oplyse mig om hvad mine bemærkninger giver anledning til.

Jeg er opmærksom på at det forhold at bostedet er beboernes hjem – og samtidig de ansattes arbejdsplads – kan give nogle vanskelige problemer i forholdet mellem lov om social service og lov om røgfri miljøer i offentlige lokaler mv. (lov nr. 436 af 14. juni 1995).

4.8. Alkohol mv.

...

4.9. Vold

Bostedet oplever indimellem trusler og vold mod personalet og mod andre beboere. Derudover oplever bostedet også selvskadende adfærd fra beboernes side.

Det blev under inspektionen oplyst at volden er mindsket meget (mere end 50%) siden beboerne flyttede til det nye Skovbo. Efter personalets opfattelse er grunden til dette at der er mere lys og luft på det nye Skovbo, at der er bedre og større fysiske rammer – med bl.a. egen lejlighed i stedet for blot et værelse – på det nye Skovbo, og at der derfor er kommet mere struktur i den enkelte beboers hverdag. Denne mindskning af volden gælder både vold rettet mod beboeren selv og vold rettet mod de andre beboere og personalet.

Det blev i tilknytning hertil oplyst at den struktur og den store forudsigelighed som Skovbo og Rhedersborg arbejder med over for beboerne, øger beboernes tryghed og mindsker volden.

Personalet oplyste at der er en del vold på bostedet, bl.a. på grund af frustrationer over ikke at blive forstået. Når volden opstår, kommunikerer personalet med den der slår mv., for at finde ud af grunden til volden. Det kan for eksempel være på grund af en psykose eller på grund af at ”klappen går ned” for den pågældende.

Ledelsen oplyste at det er den enkelte ansatte der definerer om vedkommende har været udsat for vold. Der er, som jeg forstod det, tale om vold når den enkelte ansatte føler at vedkommendes grænser er overtrådt. Forstanderen mente i øvrigt at det er en svær definition, men han gav følgende eksempler på vold: Bid, krads, nap, skub i gulvet og at rive brillerne af den ansatte og ødelægge dem.

Bostedet er delt op i zoner. Alle ansatte har altid en alarm på sig, og når de udløser et nødopkald, kan resten af personalet se fra hvilken del af bostedet opkaldet kommer, og dermed komme hurtigt til hjælp.

Indimellem er der alarm én gang om ugen, og nogle gange kan der være op til fem opkald om dagen.

Jeg beder Skovbo, herunder Rhedersborg, oplyse om bostedet har retningslinjer for hvordan der skal forholdes i tilfælde af voldsepisoder, herunder anmeldelser af vold til politiet. Jeg beder endvidere bostedet oplyse hvorvidt Sønderjyllands Amt orienteres om voldsepisoderne. I tilslutning hertil beder jeg Sønderjyllands Amt oplyse om amtet har retningslinjer for ovenstående.

Jeg bemærker allerede nu at der vil være tilfælde hvor en sådan politimæssig behandling vil kunne have betydning for erstatningsforhold.

Der er mulighed for at få krisehjælp. Jeg har forstået at der i de tilfælde hvor der er behov for det, automatisk iværksættes supervision, således at det ikke er den enkelte der skal bede om hjælpen.

4.10. Beboernes seksuelle adfærd

...

4.11. Beboerråd (beboerindflydelse mv.)/kontaktråd

...

4.12. Handleplaner

Alle beboere får udarbejdet en handleplan.

Efter anmodning modtog jeg under inspektionen kopi af fire planer for fire beboere – de tre af dem fra hver sin afdeling på Skovbo og den sidste fra Rhedersborg.

Det fremgår af lov om social service § 111, stk. 2, at der for blandt andre den her omhandlede persongruppe skal gives tilbud om udarbejdelse af en handleplan. Bestemmelsens stk. 3 fastslår følgende om planens indhold og udarbejdelse:

”§ 111. ...

...

Stk. 3. Handleplanen angiver formålet med indsatsen. Handleplanen angiver endvidere, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, den forventede varighed af indsatsen samt andre særlige forhold

om boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v. Handleplanen bør udarbejdes ud fra modtagerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.”

Baggrunden for, formålet med og det nærmere indhold af handleplanerne er beskrevet i vejledning nr. 58 af 10. marts 1998 om sociale tilbud til voksne med handicap.

De fire planer jeg har fået kopi af, er meget forskellige. Planen fra Rhedersborg er en nøje gennemgang af beboerens dagsprogram, aktivitetsprogram og ferieprogram mv. Den ene af planerne fra Skovbo indeholder et oplæg til handlemøde, en fælles drøftelse om beboeren, et notat med generelle ting om beboeren og beboerens døgnrytme mv. Den anden af planerne fra Skovbo indeholder en beskrivelse af beboeren, herunder hans tidlige udvikling, hans diagnoser op gennem barn- og ungdommen samt hans adfærd generelt. Herudover er der en beskrivelse af forældresamarbejdet, hjemmebesøg, beboerens medicinindtag, en struktur for beboeren, en forældresamarbejdskontrakt, et referat fra et planmøde vedrørende beboeren og dagsrytme for beboeren. Den tredje plan fra Skovbo indeholder en handleplan for beboerens skrigeri, to notater om henholdsvis beboerens spise- og sovesituationer og en beskrivelse af ugedags-legeaktiviteter.

Blandt en af de fire beboeres papirer lå der retningslinjer vedrørende klientkalender, planmøder og handlemøder. Det fremgår heraf at personalet hver dag skal skrive i klientkalenderen ud fra følgende punkter:

- ”Klientens fysiske tilstand.
- Klientens psykiske tilstand.
- Afvisninger af dagsstrukturen.
- Måltider.
- Natten.
- Medicin.
- Særlige bemærkninger vedrørende personale.
- Særlige bemærkninger vedrørende klienten.
- Der skal skrives mere end OK, fint, osv.”

Af retningslinjerne fremgår det endvidere at der afholdes tre planmøder om året hvor beboerens forældre skal have mulighed for at deltage. Ifølge retningslinjerne indeholder planmøderne følgende:

”Punkterne fra kalenderen bruges og kalenderen bruges som dokumentation for, hvad der skal snakkes om.

- Opfølgning af aftaler ifølge referat fra sidst.
- Opsummering af følgende punkter:
- Fysisk tilstand.
- Psykisk tilstand.
- Dagsstrukturen.
- Spisning.
- Nat.
- Kommunikation.
- Medicin.
- Nye tiltag (kvartalsaftaler)
- Evt.”

Af retningslinjerne fremgår det endelig at man på tredje planmøde aftaler tidspunkt for det årlige handlemøde hvor beboerens forældre også har mulighed for at deltage. Referater fra de tre planmøder danner grundlag for det fælles oplæg. Dagsorden for handlemødet er således:

”1. Velkomst, præsentation.

2. Opsummering af sidste referat

3. Fælles oplæg, som fremlægges fælles, det indeholder sammenskrivningen af de 3 referater fra planmøder, som har punkterne fra kalenderen som disposition.

4. Nye pædagogiske tiltag.

5. Fremtiden.

6. Evt.”

Deltagere i handlemødet er forældre/pårørende, kommunen, specialrådgivningen, kontaktpersoner, afdelingslederen, forstanderen, værkstedslederen og eventuelle ad hoc-indkaldte, som for eksempel læge eller psykiater.

Jeg går ud fra at retningslinjerne gælder for alle beboere på Skovbo og Rhedersborg. Jeg beder Skovbo og Rhedersborg oplyse hvorvidt de tre planmøder og det årlige handlemøde resulterer i udarbejdelsen af en samlet handleplan.

Som ovenfor nævnt er de fire planer jeg har fået udleveret, meget forskellige, og kun en af dem er betegnet som handleplan. Jeg beder Skovbo og Rhedersborg oplyse om hvad grunden er til denne forskellighed. I den forbindelse beder jeg om oplysninger om hvorvidt Skovbo og Rhedersborg har retningslinjer for udarbejdelse af handleplaner, eller om det er op til de enkelte ansatte at afgøre hvorledes handleplanen i det enkelte tilfælde udformes. Hvis der er sådanne retningslinjer, beder jeg Skovbo og Rhedersborg om at sende dem til mig.

I servicelovens § 111, stk. 3, angives det bl.a. at formålene med indsatsen skal fremgå af handleplanen. Af de planer mv. som jeg har modtaget fra boenhederne, fremgår ikke et sådant formål. Jeg beder Skovbo og Rhedersborg oplyse om bostedet definerer sådanne formål for de enkelte beboere.

Jeg bemærker at Sønderjyllands Amt i tilsynsrapport af 1. september 2004 har anbefalet bostedet at fortsætte den igangværende kvalitetsudvikling af handleplanerne for den enkelte beboer, herunder at tydeliggøre forhold vedrørende økonomi, indflydelse og fremtidige mål for indsatsen.

5. Lukkede døre og frisk luft

...

6. Magtanvendelse

6.1. Modtagne registreringer

Som anført indledningsvis anmodede jeg under inspektionen om udlån af bostedets skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse (foretaget i 2004) i henhold til afsnit V, kapitel 21, i lovbekendtgørelse nr. 708 af 29. juni 2004 om social service (serviceloven) og bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service) – dog maks. 10 sager.

Jeg modtog 10 indberetninger som vedrørte i alt tre forskellige beboere. Disse 10 magtanvendelser fandt sted i perioden fra den 5. september 2004 til den 9. oktober 2004. 9 af dem bestod i fastholdelse af en beboer, og den sidste bestod i at den ansatte tog fat i beboeren og lagde ham ned på gulvet.

Efter en gennemgang af indberetningerne har jeg besluttet at jeg ikke i denne rapport vil tage stilling til om de enkelte magtanvendelser er i overensstemmelse med loven. Jeg vil på baggrund af indberetningerne i stedet over for Socialministeriet rejse spørgsmålet om magtanvendelse i forhold til almindelig ”opdragelse”/husorden. Jeg vil orientere Skovbo og Rhedersborg om resultatet af denne sag.

Enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen eller amtsrådet i henhold til § 109l, stk. 1, i lov om social service.

Bestemmelsen i § 109l, stk. 1, er sålydende:

”§ 109. Optagelse i særlige botilbud efter § 109 e og enhver form for magtanvendelse, herunder magtanvendelse i forbindelse med foranstaltninger efter §§ 109 a-d, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen eller amtsrådet.”

Bestemmelsen indebærer at hver gang der iværksættes indgreb i den personlige frihed, skal indgrebet registreres og indberettes til kommunen eller amtskommunen.

Ifølge magtanvendelsesbekendtgørelsens § 10 skal registrering efter servicelovens § 109l ske på de af Socialministeriet udarbejdede skemaer som kan rekvireres hos ministeriet.

Jeg kan oplyse at jeg i tilknytning til sagen vedrørende min inspektion af bostedet Munkehatten i Fyns Amt behandler et spørgsmål om udformningen af Socialministeriets skemaer til indberetning efter servicelovens § 109l. Det har bl.a. baggrund i at både Munkehatten og Fyns Amt under inspektionen gav udtryk for at skemaerne er mangelfulde og bør revideres.

Socialministeriet har senest den 1. april 2004 oplyst mig om at ministeriet i forbindelse med revisionen af vejledningen om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter servicelovens kapitel 21 (der er udsendt den 5. januar 2004) har besluttet at indberetningsskemaerne, der er udarbejdet i medfør af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 10, skal undergå en revision med henblik på en ændret og mere tilstrækkelig udformning. Revisionen forventedes at være afsluttet i efteråret 2004. Socialministeriet har endnu ikke oplyst mig om det endelige resultat af revisionen hvorfor jeg den 6. december 2004 rykkede for svar i sagen.

Jeg kan konstatere at boenhederne ikke har anvendt Socialministeriets skema 2 i forbindelse med registrering af de 10 magtanvendelser jeg har modtaget kopi af. Boenhederne har i stedet anvendt skemaer der fremtræder som udarbejdet af Sønderjyllands Amt.

Jeg foretager mig ikke noget vedrørende det forhold at bostedet ikke har anvendt Socialministeriets skema 2, jf. det ovenfor anførte om spørgsmålet om udformningen af skemaerne. Det er imidlertid beklageligt at det i 7 af indberetningerne ikke er muligt at konstatere på hvilket bosted i amtet magtanvendelsen er foretaget, og at der i 3 af indberetningerne ikke er angivet cpr.nr. for den pågældende beboer. Skovbo og Rhedersborg skal som et mindstekrav registrere de oplysninger der kræves i Socialministeriets skema 2.

I et af de eksempler på handleplaner som jeg har modtaget fra bostedet, fremgår følgende under pkt. 21: ”Ved usædvanlige magtanvendelser skal papirerne udfyldes korrekt.”

Jeg beder bostedet udtale sig om denne del af handleplanen.

I henhold til magtanvendelsesbekendtgørelsens § 14, stk. 1, skal registreringer efter §§ 10-13 foretages af den person der har iværksat indgrebet eller foranstaltningen, eller af den person der har instruktionsbeføjelsen over for den ansatte som har iværksat indgrebet eller foranstaltningen.

Det fremgår af samtlige skemaer hvem der har foretaget indgrebene. Skemaerne fremstår således som udfyldt og underskrevet af den medarbejder der i det konkrete tilfælde har foretaget magtanvendelsen. Hvert skema er underskrevet af medarbejderen og endvidere af boenhedens leder eller afdelingsleder.

Jeg går ud fra at baggrunden for at skemaet er fortrykt med ordene ”institutionens leder”, er at bostedet har brugt nogle skemaer fra en tid hvor der var tale om institutioner og ikke bosteder.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12 skal registrering af foranstaltninger efter servicelovens §§ 109a-d foretages straks og senest dagen efter at indgrebet har fundet sted. Ifølge bestemmelsens stk. 2 skal de registrerede foranstaltninger indberettes til kommunalbestyrelse eller amtsråd månedligt (på Socialministeriets skema).

9 af skemaerne er dateret af medarbejderen således at det fremgår hvornår registreringen er sket. Man kan imidlertid ikke se hvornår skemaet vedrørende den magtanvendelse der fandt sted den 17. september 2004, er udfyldt.

Det er en fejl at det ikke af sidstnævnte skema fremgår hvornår skemaet er udfyldt. Det er således ikke for dette skemas vedkommende muligt for mig at konstatere om registreringen er sket straks eller senest dagen efter at indgrebet fandt sted, og som en følge heraf kan jeg heller ikke se om bostedet har forholdt sig i overensstemmelse med det tidsmæssige krav i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12. Da de resterende 9 skemaer imidlertid er korrekt udfyldt for så vidt angår denne datering, går jeg ud fra at der er tale om en enkeltstående fejl, og jeg foretager mig derfor ikke noget i anledning af dette forhold.

Af de resterende 9 skemaer er der 2 sager hvori der først er sket en registrering tre dage efter magtanvendelsen. Det er en fejl at disse 2 skemaer ikke er udfyldt senest dagen efter at indgrebet fandt sted.

Ifølge magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 2, skal registrerede foranstaltninger indberettes til amtsrådet månedligt.

Jeg kan af stemplet på hvert indberetningsskema se at 9 af forholdene er indberettet til amtet inden for en måned. For så vidt angår den magtanvendelse der fandt sted den 9. oktober 2004, har amtet – i henhold til den stemplede dato – modtaget indberetningen den 27. september 2004. Jeg beder Sønderjyllands Amt om at redegøre for dette forhold.

Jeg bemærker at Sønderjyllands Amt i tilsynsrapport af 1. september 2004 anfører at der har været en del indberetninger som ikke er sendt til amtet inden for den angivne tidsramme. Amtet anbefaler endvidere i rapporten at områdelederen i samarbejde med amtets skole- og specialafdeling styrker indsatsen i forhold til retningslinjer og procedurer og udvikling om hvordan indgreb i selvbestemmelsesretten kan undgås, samt at Område Midt Bo og Beskæftigelse i efteråret 2004 implementerer de nye regler på magtanvendelsesområdet.

Sønderjyllands Amt oplyste under inspektionen at amtet hidtil alene har givet en tilbagemelding på indberetningerne hvis der har vist sig uhensigtsmæssige mønstre i magtanvendelsen. Amtet har efter inspektionen telefonisk oplyst at amtet ikke har givet Skovbo og Rhedersborg tilbagemeldinger vedrørende amtets vurdering af de 10 registreringer jeg har fået kopi af. Jeg har dog efter inspektionen fra amtet modtaget eksempler på tilbagemeldinger. Af disse tilbagemeldinger – af henholdsvis 5. august 2004, 29. september 2004 og 8. oktober 2004 – fremgår det at amtet bl.a. gør bostedet opmærksom på at Skovbo og Rhedersborg bruger forældede skemaer ved registreringerne af magtanvendelse. I tilbagemeldingen af 8. oktober 2004 vurderer amtet bl.a. at fiksering ikke er tilladt. Amtet stiller endvidere spørgsmål til bostedet vedrørende de enkelte indberetninger. For så vidt angår registreringerne som er indberettet den 27. september 2004 (og som jeg har fået kopi af), har amtet som nævnt ovenfor ikke givet nogen tilbagemeldinger vedrørende vurderingen af hver enkelt magtanvendelse. Som jeg har forstået det, følger amtet imidlertid fra 2. november 2004 en ny procedure hvorefter amtet altid kommer med en skriftlig reaktion på hver enkelt indberetning.

På baggrund af at amtet har indført en ny procedure hvor der vil ske tilbagemelding på hver enkelt indberetning, og på baggrund af at jeg, som ovenfor anført, har besluttet at jeg ikke i denne rapport vil tage stilling til om de enkelte magtanvendelser var i overensstemmelse med loven, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om Sønderjyllands Amts reaktion på hver af de 10 indberetninger som jeg har modtaget kopi af.

6.2. Om indgreb generelt

...

7. Personaleforhold

Jeg bliver ofte under inspektioner af denne karakter mødt med bekymring for personalenormeringerne fra beboeres, beboerrepræsentanters og/eller pårørendes side. Der udtrykkes forståelse for at de ansatte gør hvad de kan, og at de ansatte ikke kan være mere end et sted ad gangen. Spørgsmålet om normerin-

gerne influerer i høj grad på hverdagen – særligt hvis der er tale om nedskæringer. Problemer opleves især når der er sygdom blandt personalet, hvor der også skal bruges tid på at skaffe en vikar.

7.1. Normeringer og sammensætning

...

7.2. Vikarer og sygdom

...

8. Amtets tilsynsordning

8.1. Generelt

Amtsrådet har pligt til at føre tilsyn med hvordan de amtskommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udføres på. Dette fremgår af bestemmelsen i § 39 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (lovbekendtgørelse nr. 72 af 6. februar 2004 med senere ændringer).

Socialministeriets vejledning nr. 21 af 24. februar 2004 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område indeholder nærmere retningslinjer for hvordan tilsynsforpligtelsen skal gennemføres (punkt 332-344). Det fremgår af punkt 333 at opregningen af de forskellige facetter ved tilsynsvirksomheden ikke er udtømmende.

Ifølge punkt 334 i vejledningen er kernen i tilsynsforpligtelsen at myndighederne har pligt til at holde sig informeret om indhold og fremgangsmåde i tilbuddene samt til at forholde sig til denne information i forhold til opgaver, formål og gældende lov.

Punkt 335 i vejledningen er sålydende:

”Aktivt tilsyn

335. Det er en del af pligten til at føre tilsyn, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet skal reagere, hvis medlemmerne får informationer om, at der er eller kan være grundlag for kritik af hjælpen.

...

Løsningen af tilsynsopgaven forudsætter, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet – typisk gennem deres forvaltninger – er opsøgende over for eventuelle problemer. Det kan ske ved, at der fastsættes procedurer og rutiner for kommunens og amtskommunens tilsynsvirksomhed, f.eks. beslutninger om, hvilke områder der løbende skal vurderes, hvilke der skal vurderes periodisk, principper for tilbagemeldinger til kommunalbestyrelse eller amtsråd.”

Amtsrådet skal således aktivt påse at borgerne og brugerne får den hjælp de har krav på, og at hjælpen har den kvalitet i udførelsen som myndigheden har besluttet at den skal have.

Det er op til det enkelte amt at beslutte hvorledes tilsynsforpligtelsen konkret skal udføres og planlægges.

Til brug for denne tilsynsforpligtelse har Sønderjyllands Amt, Uddannelses- og Socialforvaltningen samt Psykiatريفorvaltningen, udarbejdet et notat (af 26. februar 2003) med titlen ”Notat vedrørende amtets varetagelse af tilsynet med egne sociale tilbud – udvikling af et formaliseret tilsyn”. Amtet har endvidere udarbejdet en tilsynsmanual/tjekliste til brug ved de konkrete tilsynsbesøg. Jeg har modtaget kopi af begge dele.

Socialministeren har med hjemmel i servicelovens § 110a udstedt bekendtgørelse nr. 249 af 2. april 2003 om kvalitetsstandard for botilbud efter § 92 i serviceloven. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 12. april 2003, og amtsrådene skulle senest den 1. oktober 2003 første gang fastsætte en kvalitetsstandard, jf. bekendtgørelsens § 5. Den af amtsrådet i henhold til bekendtgørelsens § 1, stk. 1, fastsatte kvalitetsstandard skal efter bekendtgørelsens § 1, stk. 2, indeholde information til borgerne om indhold, omfang og

udførelsen af de ydelser amtskommunen tilbyder ved ophold i botilbud oprettet i henhold til servicelovens § 92, og dermed beskrive det serviceniveau som amtsrådet træffer beslutning om.

Bekendtgørelsen suppleres af vejledning nr. 31 af 30. april 2003 om udarbejdelse af kvalitetsstandard for botilbud efter § 92 i serviceloven. Det fremgår af indledningen til denne vejledning at standarderne skal medvirke til at gøre det gennemskueligt hvad borgerne kan forvente ud fra de politiske beslutninger amtsrådet har truffet, herunder sammenligning af ydelsesniveauer amtskommunerne imellem. Det fremgår endvidere af vejledningen at fastsættelsen af den generelle kvalitetsstandard og udmøntningen heraf i de enkelte botilbud således kan ses som et redskab amtsrådet kan benytte som led i tilsynet. Et sådant redskab vil gøre det enklere for amtsrådet at vurdere om de enkelte tilbud lever op til det serviceniveau som amtsrådet har fastsat. Arbejdet med kvalitetsstandarden kan dog ikke medføre indskrænkning eller anden begrænsning i tilsynet efter retssikkerhedslovens § 39.

Jeg har på Sønderjyllands Amts hjemmeside, www.sja.dk, fundet amtets generelle kvalitetsstandard af 20. januar 2004 for botilbud efter servicelovens § 92. Heraf fremgår det bl.a. at amtet – ved første revision af kvalitetsstandarderne – vil indarbejde uddybende værdier og normer for de enkelte botilbud.

Jeg beder om at blive underrettet om resultaterne af revisionen på dette område. Jeg beder endvidere om oplysning om hvornår amtet forventer at revisionen foreligger.

På hjemmesiden ligger endvidere særligt udarbejdede kvalitetsstandarder/service-deklarationer for otte af amtets bosteder, herunder Rhedersborg. Der ligger imidlertid ikke en særlig kvalitetsstandard/service-deklaration for Skovbo. På telefonisk forespørgsel har amtet bekræftet at der ikke er udarbejdet en særlig kvalitetsstandard/servicedeklaration for Skovbo. Amtet oplyste samtidig, at begrundelsen herfor er at Socialministeriets ovennævnte bekendtgørelse om kvalitetsstandarder for § 92 tilbud efter amtets opfattelse ikke omfatter boliger der er opført efter lov om almene boliger, samt støttede private andelsboliger mv.

Det må således konstateres at forskellige typer boliger for voksne med betydelig og varigt nedsat funktionsevne behandles forskelligt med hensyn til krav om kvalitetsstandard. Jeg har samtidig hermed henledt Socialministeriets opmærksomhed på dette problem, og jeg har anmodet Socialministeriet om at underrette mig om hvad dette måtte give ministeriet anledning til. Jeg vil til sin tid orientere Sønderjyllands Amt om ministeriets svar.

8.2. Sønderjyllands Amts tilsynsnotat af 26. februar 2003

...

8.3. Tilsynsbesøg foretaget på Område Midt Bo og Beskæftigelse den 23. august 2004

Blandt det materiale jeg modtog forud for inspektionen, er – som nævnt – en tilsynsrapport af 1. september 2004 om et tilsynsbesøg foretaget på Område Midt Bo og Beskæftigelse den 23. august 2004.

Områdelederen for Område Midt Bo og Beskæftigelse oplyste under inspektionen at ledelsen og personalet er meget tilfredse med amtets tilsyn. Det er positivt at nogen udefra kommer og vurderer deres arbejde – især fordi tilsynsholdet har erfaring fra andre, lignende steder.

Efter min opfattelse er tilsynsrapporten af 1. september 2004 om amtets tilsynsbesøg den 23. august 2004 meget dækkende og operativ i forhold til de anbefalinger amtet giver.

Jeg beder Område Midt Bo og Beskæftigelse og Sønderjyllands Amt oplyse om den omtalte tilsynsrapport af 1. september 2004 indtil videre konkret har ført til ændringer på bostedet og i dagbeskæftigelserne.

9. Opfølgning

Som det fremgår af de enkelte punkter ovenfor, har jeg i flere tilfælde bedt Skovbo/Rhedersborg og/eller Sønderjyllands Amt om nærmere oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at disse oplysninger mv. fra bostedet sendes gennem Sønderjyllands Amt for at amtet kan få lejlighed til at kommentere det som bostedet anfører.

10. Underretning

Denne rapport sendes til Område Midt Bo og Beskæftigelse, Sønderjyllands Amt, Folketingets Retsudvalg, Center for Ligebehandling af Handicappede og boenhedernes fælles kontaktråd.”